

صافی : ۵

تشرین ثانی ۱۹۲۷

بیبل : ۱

فلسفہ و اجتماعیات

مجموعہ علمی

مؤسسی

آگاہ سری

آیدہ برنشر اولونور

مدیری
محمد زروت

استقلال و قباطاش لیسہ لری فلسفہ
و اجتماعیات و تجارت مکتبی اقتصاد معلمی

استقلال لیسہ سی مدیری استانبول ارکک
و استقلال لیسہ لری ادبیات معلمی

بر صاپدہ

- تربیتی قسم : دینی اجتماعیات ہلمی ضیا
- قانونی تجاویل ایدری (پوانقارہ دن) م . م . الہامی
- قیمتار عالی (بوغلہ دن) زہت زروت
- علمک فلسفی قیمتی ہامی سنج
- اجتماعی حادثہ نہدر اسماعیل فرید
- تطبیقی قسم : بشری ادبیاتک معشری اساسلری ہلمی ضیا
- تقدیر و تحلیل قسمی : علم و فرضیہ : (پوانقارہ دن) م . م . ا .
- یکی اجتماعیات درسلری . (محمد عزت) م . م . ث .
- صوری و تطبیقی منطق : (حسن عالی) ح . ص .
- اقتصاد و ملی سنجیہ ہرمان لہوی (آلمانجہ دن) در . ر .
- فلسفی نشریات : آرتور ہلمان (آلمانجہ دن) در . ر .
- دارافتنون ادبیات فا کولتہ سی مجموعہ سی (***)
- روحیات مجموعہ سی : (فرانسزجہ دن) ح . م . س
- مخبرہ ثانیہ بیہ

ادارہ خانہ : استانبول - شہزادہ باشی - استقبال لیسہ سی داخلندہ دائرہ مخصوصہ
استانبول - مطبعہ آمدی

تطبیقی قسم

بسی ادبیاتك

معشری اساساری

جهان ادبیاتنده ، ایکی عمومی تمایل کورویورز : بسی سیاسی غایه لره خدمت ایدن ، بر مدعایی مدافعه ایدن ، بر زمره ویا صنفه مخصوص اولان ادبیات که بو نوع فانی وقیصه عمر لیدر . ته زلی رومانلر ، بر زمره نك کین و محبتلری مدافعه ایچین یازیلش اثرلر ، حتی بر زمره نامنه دیگر زمره نك تنقید و هجولری بو صنفه داخلدر . بو صنفك لسانی عمومیتله « سائیمانتال » ، طرزی رومانیک در .

دیگری هیچ بر غایه ایچون اولمیوب انسانی اموذجلر یاراتان و بشریتك مالی اولان ادبیاتکه ، حقیقی ادبیات ده بودر . زمان و مکانك فوقنده ، دائما عینی اولارق قالان انسان روحنی بونوعده کورورز . بو اثرلرک لسانی « سانسوئل » ، طرزی کلاسیقدر .

کلاسیق ادبیاتك موضوعی ، روحی و اجتماعی شأیتدر . فقط او ، موضوعنی جاری حیاندن آلیرکن ، مستمر و مطلق اولانی موقت و اضافی اولاندن آیرماسنی بیللملی دره . داستویه وسکی ، بالزاق و مولیه رك قهرمانلری بویله در . بو ادیبلر ، لایموت بشری تیلرینی یاراتیرلرکن بر چوق اثرلرینی ده کچیجی زمره فکرلرینه قریبان ایتشلردی . دونیا ادبیاتك ، بو مشکلاتدن قورتولمق ایچون قوللاندیغی مشترک بر موضوع وار : « داستانی - دینی » رنگه بورونمش اجتماعی تمثاللردر . بو موضوعك قیمتی محتوی اولدیغی عقیده و نصیلر ده دکل ، بلکه تمثیل ایتدکلری انسانی حس و حرکتلر ده در . بونلر هر درلو تحوله رغما دوام ایدن ، « کونک و فعلری » نه تابع اولمایان ، و هیچ دکلسه بر جمعیت داخلنده تمثالی اولان « قیمت » لردر . بو شرائطی حائز ایکی اساس اولدیغنی ظن ایدیورز که ، اونلر ده (داستان) لر و (دینلر) در .

داستانی ادبیاتک ، بزم تاریخمزده مهم بر موقعی یوقدر . بویوک شاعر لریمز ایچندن بو قسمه عائد اثر یازاننه تصادف ایتیمورز . آنجاق ایکنجی مراد زماننده « منلاعارف » اسمنده برشاعر (مناقب آل عثمان) یازمشدر . بو اثر دانشمندیلردن باشلیور؛ و مثنوی طرزنده دوام ایدیور . دانشمندیلرک جدی اولارق بطلالغازی بی کوستردکن صوکر صیراسیله ملک احمد غازی ، یاغیصان غازی ، حسن غازی ، الخ بی آلپور . آنادولونک افسانوی فاتح وقهرمانی اثرینک مبدائی عد ایتهمسی شایان دقتدر . مؤلف « غازیلک » نقطه نظرندن عثمانلی خاندانیله دانشمندیلر آراسنده بر ارتباط کورویور . و اونلردن صوکر بلافاصله عثمان غازی ، اورخان غازی ، الخ . دیه ایلک عثمانلی حکمدارلرینه کچیور .

اثرک یوکسک ادبی قیمتی یوقدر . آنجاق داستانی نوع نقطه نظرندن چوق فقیر اولان ادبیاتمزده شایان دقت بر حادته تشکیل ایتمکده در . بوندن ماعدا برده منظوم بطلال غازی داستانی وارددر . [دارالفنون کتبخانه سی] بو اثر محمدیه وزنیله و مثنوی قافییه سیله یازلمشدر . قیمت اسیه سی متوسطک دوننده در . [۱]

بو اثر لر خارچنده نفی نک ، غازی کرایک حرب تصویرینه عائد منظومه لرینی داستانی ادبیات صنفنه ادخال ایتک قابل دکلدر .

حقیقی داستان فکری بزه ایران و عرب ادبیاتلریله تماسدن کچمه مشدر . عربک (عنتر) ی و عجمک (شهنامه) سی تقلیددن وارسته قالدی . مدرسه دینی بونلری و بو طرزده کی موضوعلری قبل الاسلامی دوره آتارق « تکفیر » ایتمکده ایدی . بناء علیه بزه حقیقی داستان فکری آنجاق آوروپا تأثیراتنک نتیجه سی عد ایده بیلیرز :

تنظیماتدن صوکر کی ادبیاتمزده آوروپا ادبیاتنک روحنه ، اساسنه نفوذ ایده مدیکمز ایچون دائما کونک ادبی موده و جریانلرینی تقلیده انحصار ایدیوردق . شوقادار وارکه ، بو دوره یه عائد اولان فکری حیاتمزده داستانلرله علاقه دار اولمش و « آپیک » دیدیکمز نوع ادبی دن بحث ایتمش اولان اوچ شخصیت کورمکده یز . بونلرده : ۱ - نامق کمال ، ۲ - مدحت افندی ، ۳ - ضیا کولک آلپدر .

۱ - ناصر کمال : — تورکیه ده روماننیزم جریانی آچان بومهم سیما ، وطن

[۱] مورخ مکرمین خلیل بک پارس ملی کتبخانه سنده « جنید غازی » داستانی اسمیله

بر اثرک موجود اولدیغنی سویله مکده در .

حسنی او یاندیرمق ایچون تورک واسلام تاریخی داستانی ادبیاتک عمومی موضوعی عد ایتمکده ایدی . اوکا کوره عثمانلی و بویوک تورک تاریخسده کی قهرمانلر ملی مفاخرک و وطن حسنک او یاندیر یلماسی ایچون اک مکمل واسطه لردر : جلال الدین خوارزمشاه ، جزمی ، الخ . . بو فکرك محصولیدر . عبدالحق حامد بو فکرك معقبی در : اشبر ، ترز ، الخ . کبی . داستانیک بو طرز تلقیسی ، اساسنده خطالی ایدی . بو خطاده نامق کالک و یقتور هوغوی تقید ایتمه سندن ایلری کلیوردی . حالبوکه هوغو ، وولته ردن بری کلن یا کلش داستانیک تلقیسی «عصر لرك افسانه سی» نده دوام ایتدیرمشدی . وولته رک «هانریاد» و «ژان دارق» ی صنعی داستان طرزینک ایلك اثر لیدر . حقیقی آپوبه قهرمانی ، ملنک مخیله سنده یاراتیلان تمثالی بر موجوددره . اونک اصل قیمتی غیر شخصی و تمثالی اولماسنده دره بزم کبی ات و جانه مالک اولان ، بزم کبی ایلك و فنالقری اولان تاریخی شخصیتلردن مفکوروی نمودجر چیقارمق امکان خار جنده دره . دنیانک بوتون بویوک داستانیلری ، مثلا ایلیادا ، نیبه لونغن ، قله والای ، ماهاباراتا غیر شخصی و تمثالی قهرمانلره صحنه تشکیل ایدر لر .

فرانسزلر شانسون دوژه ست و شوالیه رولان کبی حقیقی آپوبه لری ترنم ایده جک یرده فردی مخیله غیر تیله صنعی داستانیلر وجوده کتیرمه که چالیشدقری ایچون ، بو نوعدن اثر لری یا شامامشدر . نه وولته رک ، نه ده هوغونک بو اثر لری دونیا داستانیلری آراسنده موقع آلاماش و اونو تولمشدر .

کلاسیق ادبیات ، تاریخن وقع لر آلابیلیر . چونکه اونک غایه سی ره آلیست بر تصویر یا مقدره . ایشته بوسبیلردن دولای نامق کالک داستان تلقیسی ، ادبیات مزده آنجاق کچیجی بر ایز بر اقبیلمشدر .

۲- مدحت افندی : — رومانیک ادبیاتک عکس العملی اولارق صنف ادبیاتی و رومانجیلق دوغدیغی ایچون داستانی موضوعلره قارشلی اولان توجه ده زائل اولدی . ادبیات جدیدنک بواهلانی ، علمدارلق درجه سنه چیقاران مدحت افندی اولمشدر . بو ذات — دوغرودن دوغرویه — داستانی موضوعلره هجوم ایتمکده ایدی . اوکا کوره «ترقی» نک یکانه چاره سی خلقه فنی و آوروپائی بیلگیلری تعمیم ایتمکدی . بونک ایچون ده خلقی ، اوقومقده اولدیغی داستانی ودینی موضوعلردن اوزاقلاشدی رارق ، اونلره فنی حکایه لر اوقومق لازمدی . مدحت افندی بو اوغورده

مقداری یوز اللی به بالغ اولان کوچوک کتاب یازدیگی کبی ، بر طرفدن ده افکار عامه بی باطل و مضر عد ایتدیکی آپیک موضوعلردن صوغوتمق چاره سنی آریبوردی . مدحت افندی بو خلق داستانلرینی « عجم اویدورماسی » و « ذهنی اضلال ایدن اراجیف » اولمقله اتهام ایتدی . فی الحقیقه بویوک بر جهد محصولی اولان بو تلقینلرک تأثیری کورولدی . هیچ دکلسه بویوک شهرلرده کوراوغلو ، شاه اسماعیل و کرم کبی موضوعلره قارشلی بر استخفاف و اعتمادسزلق حسلری او یانمغه باشلادی . بو ساحه ده مدحت افندی نك معقبی دییه بیله جکمز دیگر بر ذات اونک اثرینی آتامه چالیشدی : بوده م . شمس الدین بکدر . « خرافادن حقیقه » و « ظلمتدن نوره » اسمنده کی اثرلرنده اعتقادات باطله یه اعلان حرب ایددرک ، عقلی و منطقی بر دینک مدحیه سنی یانمقله ایدی . بو طرز تلقی ، اسکی مدرسه نك ایران ادبیاتی قارشیسینده کی وضعیتک بردوامی اولمق اعتباریله - شهبه سز - آوروپاجی اولان مدحت افندی دن فرقلی ایدی . فقط غایه لرینه باقیلیرسه ، آرالرنده اشتراک واردی : هرایکسی ده خلق داستانلرینک علیهنده ایدی [۱] .

۳ - ضیا کونک آلب : مملکتته روماتیک بر ملیت تلقیسی کتیره ن ضیا بک ، بالنتیجه ادبیاتنده ده ایکنجی بر روماتیزمه قابو آچق ایسته مشدر . فی الحقیقه زماننده بویوک ادبی شخصیتلر موجود بولمادیگی و کندیسسی ده صنعتکار اولمادیگی ایچون بو تلقیننده موفق اولامامشدی . فقط فیکراً کندیسینه بعضی طرفدارلر قازانمقلدن ده خالی قالمادی . ضیا بکه کوره (که مدحت افندی نك عکس العملی ایدی) « باطل اعتقاد » عد ایدیان داستانلرک ملی مفاخر واجتماعی تمثال اولمق اعتباریله قیمتی واردر . آنجاق « ملی داستان » ی بولمق ایچون اسلامیتدن اولکی دوره قادار اینک لازمدی . مادامکه زهدی دین وفقه « باطل » اسمیله کندیسندن اولکی بوتون اسطوره لرئ نهی ایتمشدر ؛ اوحالده ملی حیاتک حقیقی کوکلرینی بولمق ایسترسه ک اونلرک نهی اولوندیگی زمانه قادار اینه ملی و اونلری منبعدن المالی یز . ایشته بو ملاحظه لر سوقیدر که کونک آلب ، روماتیک تورکچیلکک (توران) اسمی آلتنده غیرمعین اولان حدودلری قادار کنیش و غیرمعین بر داستان تلقیسینه واردی : اوکا کوره آرامزده قیمت اولارق یاشامایان ، مملکتده هیچ کیمسه نك اسمنی ایشتیمه دیکی بر اویغور ویا قیرغیز افسانه سی ملی داستاندر . یاخود حتی دیگر تورک قوملری آراسنده بیله اونوتولمش اولوب ، آنجاق ۱۰۰۰ سنه لک تاریخ

[۱] حسین رحیمی نك رومانی بو طرزک بردوامیدر : « غول بابانی » ، « شیب سودی » ، الخ . . . کبی

کتابلرینک صحیفه لری آراسنده بولوب چیقاردیغمز بر اوغوز افسانه سی ، بر دده قورقود حکایه سی ، برده لی دومبول ماصالی ، الخ ملی داستانه داخلدر ، ایشته ، هررومانتیک تلقی کبی حقیقتدن تغافل ایدن بوجریانک ده عاقبتی ، تاریخ صحیفه لرندن چیقاریلش ، یاشانمیان و پالنتیجه یاشامیه جق اولان صنعی بر ادبیات توصیه ایتک اولمشدر . واقعا بو داستان یازیلادی . فقط یازیلایشنک سببنی یالکز قدرتلی بر شاعرك یتشمه مه سنده دکل ، داها زیاده تکلیف ایدیلن شکلک چوق صنعی و غیر طبیعی اولماسنده کورملی دره نته کیم بو افراطک نتیجه سی اولوق اوزره ، علی جانب بک کبی بعضی محررلر ، صورت عمومیه ده داستان علیهنده بولونمغه باشلادیلر .

بو کون ادبیاته عائد تفکر محیطنده عمومی بر « آپیک » علیهدارلغی وارددر : بونک سببی ، یالکز بونوعک معاصر آوروپا ادبی جریانلرنده موده اولماسی دکل ، عینی زمانده یاپیلان ایکی تجربه نک فنا نتیجه لر ویرمه سی ، ومدحت افندی ایله معقبیلرینک قوتلی بر ایز بر ائش بولماسیدر .

بزه او ایله کلیورکه ، اصل خطا ، داستانی ای تعریف ایتمه مکدن و اکثر یاپیلدیغی کبی ، موضوعلرک محل و ماهیتی یا کلش تعیین ایتمکدن ایلری کلیور . اولاً ، بشونی سویله مک لازمدرکه : داستان خلق آراسنده یاشایان بر قیمت اولمالیدر . بو قیمتک تاریخی دکل آنجاق آنولوژیک معناسی وارددر . یابانچی بر منشائی اولابیلیر ؛ یا خود مختلف منشاءلرک خلیطه سی ده اولابیلیر . یترکه خالقک قیمت عطف ایتدیگی وتمثال اولارق طانیدیغی بر موضوع اولسون . اسکی موضوع ، اسملرینی ده کیشدیرمش ، اسلامی بر رنکه بورونمش اولابیلیر . بونک ایچون اونو اسلامی لباسندن تجرید ایدهرک اسکی حالته قوممغه چالیشمق بهوده در : علی ، حسین ، بطال ، الخ کبی .

ثانیاً — داستانک اساسی لیریک ادبیاتدر . بونوع ، داستانه نظراً داهامقدمدر . عاشق شاعرلری طرفندن ترم ایدیلن لیریک ادبیات پارچه لری طویلانارق داستانی میدانه کتیرر : بودالر هند داستانی ، رونولر فینوالرک قاله والاسنی دوغورمشدر . بناء علیه داستانی ادبیاتی یالکز قوروو حرب تصویرلرندن ، حماسی شعرلردن عبارت عد ایتک یا کلش بر تلقیدر . بالعکس او اساساً لیریک اولدیغی کبی ، یوکسک تیاترو ادبیاتی ده اوندن دوغاجقدر .

ثالثاً — آپیک ادبیات دیمک ، محقق ، برطاقم غیرواقع و مخیل (utopique)

شخصیتلر یاراتمق دیمک دکلدر. فی الحقیقه اونک قهرمانلری غیر شخصی واجتماعی دره. اونلر برر فرد اولمقدن زیاده جمعیتک رمزى و تمثالیدرلر؛ فقط عینی زمانده بو اونلرک بشری برر انموذج اولمالرینه، واقع و حقیقی برر انسان سجیه‌سنی افاده ایتمه‌لرینه مانع دکلدر. بالعکس اک یوکسک بشری انموذجلری بو اجتماعی تمثاللردن چیقارابیلیرز: واغنه‌رک قهرمانلری نیه لونغندن، آشیل و صوفوقلک قهرمانلری ایلیادادن چیقمشدر.

کورویورز که داستانی ادبیات ایله قلاسیق ادبیات آراسنده، مطلقا برتناقض وضدیت آرامق دوشرو دکلدر. بو ایکی نوع یكدیگرینی آتام ایذه‌بیلیر؛ یعنی قلاسیق بر داستانی ادبیات دایما ممکندر.

بو تقدیرده، برجهندن قلاسیق وره آلیست ادبیاتک منهای اولان فردیجه‌کده وارارق، جمعیتله ادبیات آراسنده بر اوچوروم قویماش؛ دیگر جهندن ده «اجتماعی ادبیات» بهانه‌سیله جمعیتک مفراط مدحیه‌سنی یا بارق حقیقه کوزلریمز یوماش اولورز. نتکیم عکسی تقدیرده، موضوعنی فردلرک حیاتندن آلان بر ادبیات آنجاق «زمره ادبیاتی» اولاجق؛ بورژوانک، عمله‌نک، متفکر صنفک، حتی داها برچوق تالی صنفلرک آری آری ادبیاتلری اولاجق دره. یا خود موضوعنی یاشانمان تاریخندن وغیر واقع بر حیاتندن آلان ادبیات ده «خیال خام ادبیاتی» اولاجق، وبالنتیجه هیچ بر افعوله‌یه تقابل ایتمه‌ن لرو مسز عضولر وضعیتده دوشه‌جکدر. ایشته، ادبیاتی «واهی بر زینت» عد ایده‌نلره جسارت ویره‌ن ده، اکثریتله بو نوع جریانلر اولمشدر.

*
**

ادبیاتی، معشری بر قیمت و بر مؤسسسه اولارق قبول ایده‌نلر ایچون ایکی بویوک اجتماعی منبع اولابیلیر: بونلردن بریسی داستان ایسه دیگری دیندر. دینی ادبیات، بشریتک اک دواملی واک چوق تجربه ایتدیگی بر نوعدر. اسلامی تأثیرلر آئنده بولونان تورک ادبیاتی - بویوک بر قسمی اعتباریله - بوضفه ادخال ایذه‌بیلیرز. ادبی تفکر تاریخمزه باقاجق اولورسه‌ق - بوراده‌ده - باشدیجه اوچ جریانله تصادف ایدیورز: بونلرده ۱ - تکه ادبیاتی، ۲ - دیوان ادبیاتی، ۳ - شه‌ورلو دینی ادبیاتدر.

۱ - تکه ادبیاتی: بو جریانک بانیسی «یونس امره» دره. تکه ادبیاتی،

جمعیتک بوتون زمره لری آراسنده منتشر و بناءً علیه اک معشری اولان وجدلی دینی اساس اتخاذا ایتدیکی ایچون خصوصی بر مزیتی حائزدر . بو ادبیاتک ایکی منشائی واردر : برنجیسی ظاهری و صوری منشأدرکه ، بوده بوتون دنیا طریقت ادبیاتلرینک اساسی اولان میستیک فلسفه جریانلریدر . اسلام عالمده بو وظیفه یی نوفلاطونیلرک مترجملری ایفا ایتمش ایدی . ایکنجیسی حقیقی واصلی منشأدرکه ، اوده بوتون ابتدائی قوملرده موجود اولوب جمعیه حاکم بر اعجاز قدرته مالک بولونان سحر بازلردر . تورکلرک باقشی ، شامان واوزان دیدکلری بو آداملر چالنی چالمق و سحری شعرلر سوبله مک ، حتی رقص ایتک صورتیه دینی آیینلرینی اجرا ایدرلر . سلچوقیلر زماننده کی بوراق ، آیبک ، اسحق ، الخ .. بابالر ، بو اساسک هنوز دیکری آلتنده اورتولمه دیکری دوره تصادف ایتکده درلر .

آنجاک ، برنجی اساس ایکنجیسی کیتدکجه تمامیه صاقلامایه باشلادی . بو صورتله تکیه ادبیاتی ، تصوفی ادبیاتک بر پارچه سی اولدی . بو ادبیاتک قیمتی خلقک وجداننده یاشایان دینه استناد ایتمه سنده ایدی . فقط بوکا مقابل تکیه ادبیاتی قدریه وجبریه فکرلرینی نشر ایتدیکی ، « الیهی مفکوره » به داها بوفان دنیا ده اولاشدیغنی ادعا ایتدیکی ایچون هیچ بر بشری جهده ، واستقباله عائد هیچ بر اشتیاقه امکان بر اقاممشدر . بو معناده کی بر ادبیاتک غایه سی « انا الحق » دیبه رک توکل ، رضا و تسلیمیت ایچنده یاشایان ، مفکوره سنه اولاشمش انسانلرک دورغونلغنی کوسترن بر نمونه یار آتمقدر .

۲ - دیوانه ادبیاتی ، اساسلرینی اسلامی ادبیاتک مشترک شکللرندن آلمشدر . بو نوعه اک کوزهل مثال « مناجات » ، « تحمید » و « نعت » در . عثمانلی دورینک بوتون شاعرلری دیوانلرنده بو قسمه مهم بر موقع آیرمشلردر .

سلیمان افندینک مولودیلر ، محمدیه واحمدیه ده ماهیت اعتباریه بو نوعه داخل اولابیلیر . چونکه دیوان ادبیاتک وصف ممیزی کلامی دیندر . بوکا - دیکر بر تعبیرله - مدرسه دینی ده دیبه بیلیرز .

بو ادبیاتک مزیتی ، اخزوی و متعال بر « سعادت » قبول ایدرک دنیا ده سعادتسر فضیلتیه وجهده محل ویرمه سننده در . « مناجات » ، انسانلرک فوقنده و خارجنده کی بر مفکوره یه ایمان دیمک اولدیغنی کبی ، « نعت » ده انسانلرک دائماً اولاشمق ایسته دکلری ، فقط هر زمان آرالرنده بر فاصله قالاچق اولان بو کسک

انسان نمونه سنی و یرمکده در . مع مافیه دیگر جهتدن دیوان ادبیاتی ، اکثریتی اعتباریله سرایه و یوکسک صنفه عائد اولدینی ایچون برزمره ادبیاتی اولمغه محکوم اولمشدر . تکیم او ، افاده سی و روحی اعتباریله سرایه مخصوص اولان لساندن قور تولدینی زمان [مثلا مولود ویا محمدیه ده] دینی ادبیاتک کوزهل مثالی تشکیل ایتمشدر .

۳ — بورایه قادر کوردکلریمز ، اساساً دینی حیاتی یاشادقلری ایچون — کندیلکنندن — دینی ادبیات یاپانلردر . حالبوکه شعورلو دینی ادبیات ده یینجه ، اولادنیویله شمکه و صو کرا فردیله شه که باشلایان ادبیاته — بیلهرک — تکرار دینی برنک و یرمک ایستین جریان خاطریمزه کله لیدر . بونقطه نظره طرفدار اولانلری ده — اساسنده برلشمک اوزره — ایکی ضد استقامته آیرابیلیرز : بریسی — دینی غایه عد ایدهرک ، ادبیاتی بوکا واسطه اولمق اوزره قوللانلرک ؛ دیگر ادبیاتی غایه عد ایدهرک دینی بوکا واسطه کبی قوللانمقی توصیه ایدهرک استقامتی در . بو ایکی تمایلدن برحیسنی شاعر عا کف بک تمثیل و تطبیق ایتمشدر . ایکنجیسنی ایسه مدرس محمد عزت بک تکلیف ایتدی . دیگر بر تعبیرله ، بو ایکی ادبیاتدن اولکیسی معتقدک دینی ادبیاتی اولدینی حالده ، صو کرا کی دینسزک دینی ادبیاتیدر . بونی ، تعبیر جائز کورولورسه ، بر نوع « پاستیش » ویا « اگزوتیک » ادبیات عد ایده بیلیرز . دین ، بوراده شاعرک خجیله سنه برده قور وظیفه سی کوره جکدر . آوروپاده — حتی اک یاقین دورده — بو نوعه عائد تصادف ایتدی کمز نمونه لر ، قوتله یاشانان وحس ایدیلن خرسیتیان اعتقادینک محصوللری در .

عا کف بک ، یقیلمغه باشلایان مدرسه دینی قورتارمق ایچون « منظوم خطابه » طرزینی واسطه اولارق قوللانمشدی . فقط بوراده دینی هیجان بذاته غایه دکادی . آنجاق « اتحاد اسلام » شکلنده کی سیاسی مفکوره یه نظراً قبول ایدیلن بالواسطه بر غایه اولدی .

عزت بک ، بدیعی هیجانه معشری بر موضوع بولمق ایچون « قرآنده کی عصیان » د مراجعت ایدیور . فقط دینی حیاته یالکزمنی جهتدن باقق کافی اولاماز . اصل اونی تشکل ایتدکن وکاله کلدکن صو کرا تدقیق ایتمه لیدر . عیسی نک خریستیانلغی ، مهم و سحابی بر حرکت دینه در . بز حقیقی دینی ، سن بولک

«میستر» نده وسن پیهرك «قاتولیکلك» نده بولا بیلیرز. جزؤ نام حالنده خریستیانلق یوقدر؛ بلکه حواریلرك قوردینی «جماعت - Eglise» لر واردر. تنکیم اسلامی «عقیده doctrine» نك تشکلی، آنجاق مذهبلرك تشکلندن صو کرا کورو یورز: سنی عقیده سی، شیعی عقیده سی کی ..

فی الحقیقه دینلر - بر باقیشه کوره - رضا و توکل، فراغت و تسلیمیت اخلاقی تلقین ایدر لر. بالخاصه تصوفی (میستک) دینده بو وصف آشکاردر. آنجاق، قاتولیک ویا شیعی جماعتک عقیده سنه باقارسه ق اوراده «اراده جزئی» نك مهم بر موقعی اولدیغنی مشاهده ایدر ز. بونلرده فراغت، «خیاتدن وازچمک» ی دکل، انسانیت حیات بخش اتمک ایچون نفسنی قوربان اتمکی تضمن ایدر. قربان (martyr) بشریتک خادمی، انسانی مفکوره نك شهیدی در. قاتولیک جماعتی «عیسی» یه بو طرزده معنا ویردیکی ایچون خریستیانلقی جانلاندیرمش؛ شیعی مذهبی «علی» بی بو شکله تفسیر ایتدیکی ایچون اسلامیه حیات قاتمشدر.

قاتولیکلکده «سن سباستین» ویا «سن آنااس» نه ایسه؛ شیعیلکده کی «امام حسین» و «حلاج منصور» اودر. بونلرك قیمتی، تاریخی شخصیتلرندن تماماً آری افسانوی بر شخصیته بورونمه لری؛ و فرانسزلرك «اسمسنفر» ی کی اجتماعی بررتمثال اولمالریدر. خلقک مخیله سنده یاشایان حسین و علی ایله خلیفه حضرت علی آراسنده هیچ بر مناسبت یوقدر. واصل ادبیاته معشری موضوع وظیفه سی کوره جک، انسانی مفکوره نك «قربان» لریدر.

قاتولیک عالنده «میستر» و «میراقل» لری؛ شیعی عالنده کربلا صحنه سی و محرم آیتلرینی دوغوران بو قربانلر اولمشدی. حالبو که غربک بوتون صحنه صنعی، حتی دینی ادبیاتک بو اساسدن چیقمش اولدیغنی کورو یورز.

ادبیاته موضوع اولق اعتباریله دین، بوراده داستان ایله برلشیر؛ هرایکیسی ده خلقک مخیله سنده یاشایان قیمتدر؛ هرایکیسی ده اجتماعی بررتمثالدر. اونک ایچون بطل غازی و حمزه نامه داستانلری حضرت علی مناقبه قاریشمشدر.

خلاصه، یاشایان قیمت اولق اوزره، داستانی دیندن آیرمه امکان یوقدر. چونکه تورک قومی، قدیم اسطوره لرینی اسلامیتک سوزکچدن کچیرمشدر. ملی حیاته بو شرائط داخلنده کیره ن جمعیتلرده معشری ادبیاتک اساسی «داستانی -

دینی « در . [لاتینلر ، جرمنلر ، اسلاولر کبی] « امت » حیاتی یاشامادن - دوغرودن دوغروییه - ملت حالنه کلن جمعیتلرده ایسه ادبیات منحصرأ « داستانی » دره . [فینوالر ، قیرغیزلر کبی] بز بو ایکی شکلدن برنجیسنه داخلز . بناءً علیه ادبیاتمیزک یالکزجه « کونک وقعه » لریله مشغول اولان صنف ادبیاتی اولمقدن چیقماسنی [۱] بشری تیپلر یاراتان بر « اومانیزما » یه مالک اولماسنی ایسترسهک اوکا « داستانی-دینی » بر موضوع ویرمکه چالیشمالی یز .

استانبول ارکک معلم مکتبی اجتماعیات معلمی

علمی ضیاء

[۱] آوروپاده عمله نك، بورژووانك، راهبک رومانی کیتدکجه یکدیگرندن آیر بلقده در .